

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

*у контексті державної
програми розвитку фізичної культури в Україні:
досвід, проблеми, перспективи*

Присвячується 10-річчю факультету фізичного виховання і спорту

Житомир, 2014

Грибан Г. П. Методична система фізичного виховання як засіб формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів	104
Каплінський В. В., Асаулюк І. О. Складові педагогічного авторитету вчителя фізичної культури	108
Козіброда Л. В., Гуртова Т. В., Безгребельна О. П., Козак І. Г. Світоглядні орієнтації здорового способу життя у фізкультурно-оздоровчій освіті студентської молоді	110
Корягін В. М., Блавт О. З. Основи модифікацій у системі тестового контролю у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп	113
Костюк Ю. С., Погребенник Л. І. Особливості організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання в сільських малокомплектних школах	115
Котова О. В. Теоретико-методологічні засади та проблеми підготовки майбутніх учителів фізичного виховання	118
Красуля М. А. Современные требования к преподаванию физического воспитания в ВУЗе	120
Кузнєцова О. Т. Впровадження інноваційних технологій в навчальний процес фізичного вдосконалення студентів спеціальних медичних груп	124
Кузьминчук А. П. Спеціальна фізична підготовка баскетболістів вищого навчального закладу	127
Леонов Я. В., Путятіна Г. М. Інноваційний підхід до підвищення кваліфікації фахівців не олімпійського спорту	129
Мельничук Д. Р., Ляшко Ю. С. Оцінка координаційних здібностей у дітей середнього шкільного віку	132
Мулик К. В. Спортивно-оздоровчий туризм, як засіб фізичного виховання у дошкільних навчальних закладах	134
Мягченко О. С. Гирьовий спорт у фізичному вихованні та професійній підготовці студентів педагогічних університетів	137
Петров Д. О. Науково-методичні рекомендації фізичного виховання дітей дошкільного віку та учнів молодшої школи	140
Римик Р. В., Маланюк Л. Б., Парган Р. М. Характеристика стану здоров'я школярів, які виявили бажання займатися спортом	145
Романчук С. В., Людовик Т. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів ВНЗ технічного профілю як соціально-економічна проблема	147

**ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ФІЗИЧНОГО
ВДОСКОНАЛЕННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП**

Кузнєцова О. Т.

Національний університет водного господарства та природокористування

Постановка проблеми. За останні роки відсоток здорових студентів знизився у 2,5 рази на перших курсах та більш, ніж у 4 рази на останніх курсах у вищому навчальному закладі (О. А. Руденко, 2003; В. Н. Чернишов, 2007 та ін.), що позначається на їх руховій активності, працездатності, успішності, фізичному розвитку та фізичній підготовленості (Г. Л. Апанасенко, 2004; Н. І. Турчина, 2010, І. І. Вржесневський, 2010). Науковці свідчать, що майже 90 % дітей, учнів і студентів мають відхилення у стані здоров'я, понад 50% – незадовільну фізичну підготовку [1, 2, 3, 7, 8].

Така тенденція не може не турбувати та вимагає особливої уваги, щодо організації фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи [5, 8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений аналіз спеціальної літератури дозволив виявити коло науковців, які більшого значення надають дослідженню засобів та методів фізичного вдосконалення організму і дозуванню фізичних навантажень (В. В. Макареня, О. В. Зеленюк, 1992; В. П. Мурза, 2005, Г. П. Грибан, 2009–2014; О. Т. Кузнєцова, 2010–2014;) та висвітлюють питання зміцнення здоров'я і підвищення фізичної підготовленості студентів спеціальних медичних груп (А. В. Магльований, В. І. Завацький, 1998; Т. Ю. Круцевич, 2003; Т. В. Бойчук 2007, С. І. Присяжнюк, 2008 та ін.).

Головною проблемою навчального процесу у вищому навчальному закладі залишається проблема індивідуалізації фізичного виховання студентів, які мають відхилення в стані здоров'я (Л. П. Долженко, 2007; С. І. Присяжнюк, 2008, І. І. Вржесневський, 2010; Ж. В. Малахова, 2013).

Велика увага приділяється проблемі підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів шляхом впровадження у навчальний процес інтерактивних, інформаційних технологій дистанційного характеру (Л. П. Сергієнко, 2009, С. Гірняк, А. Окопний, О. Чичкан, 2011, Н. О. Долгова, 2011 та ін.).

Мета дослідження: теоретичне обґрунтування напрямів використання інноваційних методів у фізичному вдосконаленні студентів, які мають відхилення в стані здоров'я, з урахуванням специфіки навчання у Національному університеті водного господарства та природокористування (НУВГП).

Завдання дослідження:

1. Встановити кількісну динаміку студентів, які віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи у НУВГП;
2. Провести моніторинг стану здоров'я та нозологій захворювань студентів спеціальної медичної групи у НУВГП за останні три роки.
3. Окреслити напрями використання інноваційних методів у фізичному вдосконаленні студентів.

Методи та організація дослідження: Були використані декілька груп методів: на теоретичному рівні – аналіз і синтез, систематизація та узагальнення даних наукової і науково-методичної літератури; на емпіричному рівні – лонгітюдний констатуючий експеримент; математико-статистичні методи обробки отриманих даних.

Результати дослідження та їх обговорення. Кафедра фізичного виховання НУВГП здійснює формування особистісно-орієнтованої психофізичної підготовки студентів з дотриманням персоніфікованої траєкторії навчання, тестуванням теоретичної та практичної підготовки з використанням інтерактивної, інформаційної технології. Багато уваги приділяється розробці методів переводу студентів із стану пасивного об'єкту педагогічного впливу у цілеспрямовану людину, яка підготовлена до самостійної оздоровчої та професійної діяльності. Використовується поєднання суб'єктивної самооцінки студентами функцій організму та об'єктивних навантажувальних тестів для діагностики показників здоров'я.

Навчання студентів взаємозалежне з їхнім здоров'ям: чим міцніше здоров'я студента, тим продуктивнішим є навчання. У 2013–2014 н. р. із загального числа студентів – 3 991 особа (I–IV курси), які відвідують заняття з фізичного виховання у НУВГП до спеціальних медичних груп було зараховано 786 студентів, з них 244 чоловіки та 542 жінки. У відсотковому співвідношенні кількість таких студентів у минулому навчальному році становила 19,6%. У вищих навчальних закладах України подібний показник коливається у межах 13%–35% [3, с. 38; 8, с. 191]. Підтвердженням цього є також проведений колективом викладачів Житомирського національного агроекологічного університету науковий аналіз фізичного стану студентів [1, с. 123–124]. Динаміка показників кількості студентів НУВГП, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи за останні вісім років наведена у табл. 1.

Аналіз отриманих даних дозволяє стверджувати, що відсоток таких студентів з кожним роком збільшується, хоча загальний набір студентів зменшується.

Порівняння по курсам свідчить, що на першому курсі студентів, скерованих до спеціальних медичних груп, лише 16,7% від загальної кількості, на другому – 22,6%, на третьому – 20,1%, на четвертому 19,9%. Аналіз отриманих даних дозволяє стверджувати, що відсоток таких студентів з кожним роком збільшується, хоча загальний набір студентів зменшується.

Для зарахування студента до спеціальної медичної групи дає право пред'явлена довідка лікарської консультативної комісії з вказаним захворюванням, терміном її дії та видана за місцем проживання.

Аналіз саме таких довідок за останні роки дозволив визначити основні захворювання студентів (табл. 2). Спостереження за студентами Національного аграрного університету у м. Києві відтворює приблизно таку ж картину [7, с. 191].

Таблиця 1

Динаміка показників кількості студентів НУВГП, що віднесені за станом здоров'я до спецмедгруп та звільнених від практичних занять з фізичного виховання

Навчальні роки	Загальна кількість осіб, які відвідують заняття з фіз. виховання	З них студентів спеціальної медичної групи			% від загальної кількості студентів	З них	
		всього осіб	з них			чол.	жін.
			чол.	жін.			
2006/07	6502	1142	201	941	17,56	3,09	14,47
2007/08	6249	1186	243	943	18,97	3,88	15,09
2008/09	6017	1147	250	897	19,06	4,15	14,90
2009/10	5724	1114	248	866	19,46	4,33	15,12
2010/11	5227	970	219	751	18,55	4,18	14,36
2011/12	4523	868	196	672	19,19	4,33	14,85
2012/13	4179	817	199	618	19,55	4,76	14,78
2013/14	3991	786	244	542	19,69	6,11	13,58

Таблиця 2

Характеристика нозологій захворювань студентів спеціальних медичних груп Національного університету водного господарства та природокористування

№ п/п	Види захворювань	2011-2012 н. р.				2012-2013 н. р.				2013-2014 н. р.			
		чол.	жін.	всього	%	чол.	жін.	всього	%	чол.	жін.	всього	%
1	Серцево-судинна система	78	300	378	41,9	87	305	392	48,0	98	250	348	44,3
2	Дихальна система	18	24	42	4,7	12	18	30	3,7	14	10	24	3,1
3	Кишково-шлунковий тракт	11	58	69	7,6	18	39	57	7,0	16	39	55	7,0
4	Органи зору	19	43	62	6,9	20	46	66	8,1	2,2	70	92	11,7
5	Сечостатева система	10	78	88	9,7	9	53	62	7,6	11	48	59	7,5
6	Нервова система	5	7	12	1,3	3	5	8	0,9	9	6	15	1,9
7	Ендокринна система	1	17	18	2,0	2	16	18	2,2	7	15	22	2,8
8	Опорно-руховий апарат	50	148	198	21,9	45	112	157	19,2	49	79	128	16,3
9	Шкіра	2	3	5	0,6	2	2	4	0,5	4	3	7	0,9
10	Органи слуху	-	29	29	3,2	1	-	1	0,1	2	1	3	0,4
11	Вагітність	-	2	2	0,2	-	22	22	2,7	-	33	33	4,1
Всього		196	707	903	100	199	618	817	100	232	544	786	100

Щорічно проводиться анонімне анкетування, що дозволяє виявити відношення студентської молоді до фізичної культури, здорового способу життя та вносити визначенні корективи в організацію навчального процесу з фізичного виховання. У 2014 році започатковано проведення моніторингу кількості та якості харчування студентів даної категорії. У дослідженні взяли участь як чоловічі, так і жіночі відділення усіх курсів, загальної кількості понад 500 осіб.

Впроваджуються у навчальний процес новітні технології оцінювання рівня теоретичних знань студентів скерованих до спеціальних медичних груп та звільнених від практичних занять з дисципліни «Фізичне виховання». Розроблено 260 тестових завдань закритої форми за 13-ма темами для поточного та підсумкового (семестрового) контролю [4]. Створена комп'ютерна програма тестування студентів даної категорії [Test-1] [9]. Для впровадження у навчальний процес із студентами спецмедгруп та звільненими від практичних занять підготовлені та видані методичні рекомендації [6]. Прогресуючі методи інноваційного навчання вимагають переходу саме на електронні носії інформації. Тому, на сьогодні, завершена робота над створенням другої версії, поліпшеної у користуванні та модифікованої, комп'ютерної програми тестового контролю [Test-2]. Друга версія вдосконалена за рахунок збільшення тем, а саме, додані дві теми (40 питань) з психодіагностики. Усього програма складається з 15 тем по 20 запитань у кожній. Крім того, для спрощення виконання складних завдань надається примітка, наприклад, дайте 3 (2, 4) правильні відповіді. При підсумку балів у питаннях із декількома вірними варіантами відповідей нараховується 0,5 бала за правильну відповідь. Наприклад, студент з 6 еталонних варіантів відповіді вибрав 3 вірних варіанта, то йому зараховується 1,5 бала. В складних питаннях, де за вимогою надається декілька варіантів відповідей, якщо студент надав три вірні і три невірні відповіді, то нараховується 1,5 бала і питання зараховується з 1,5 балами.

Для інформаційного забезпечення навчального та наукового процесів створений електронний каталог літератури фізкультурного профілю [10]. Каталог розміщений на сайті кафедр та внесений до комп'ютерної програми тестового контролю [Test-1]. В інформаційну базу введена навчальна література, яка є в наявності в науковій бібліотеці університету, завдяки чому студенти матимуть можливість швидко знаходити відповіді на питання, які їх цікавлять.

Висновки

1. Встановлено, що показник кількості студентів НУВГП, що віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи та звільнені від практичних занять з фізичного виховання, протягом п'яти років становить 19%. Такий показник можна вважати середнім і зовсім не критичним у порівнянні з даними інформаційних джерел, у яких даний показник коливається від 13 до 35 %.

2. За нозологією захворювань серед студентів університету, як чоловіків так і жінок, протягом трьох років

лідуючу позицію займають захворювання серцево-судинної та опорно-рухової систем.

3. Чітка організація та встановлення визначеної етапності проходження програми, єдність теоретичного та практичного розділів, впровадження інтерактивних, інформаційних технологій у навчальний процес дозволяє покращити рівень фізкультурної освіти студентів, створює мотиваційні переваги його самостійної роботи, піднімає престиж і значимість дисципліни в цілому.

Подальші дослідження передбачають вдосконалення навчально-методичного комплексу дисципліни «Фізичне виховання» з використанням інформаційно-інтерактивної технології фізкультурної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грибан Г. П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія / Г. П. Грибан. – Житомир : Вид-во рута, 2012. – 514 с.
2. Іванова Г. Є. Роль фізичної культури в формуванні здорового способу життя студентів технічного вузу / Г. Є. Іванова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2003. – № 10. – С. 29–34.
3. Кузнєцова О. Т. Оздоровче тренування студентів : навч. посіб. / О. Т. Кузнєцова. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2010. – 310 с. – С. 37–42.
4. Кузнєцова О. Т. Оздоровче тренування. Тестові завдання для модульного контролю : Навч. посіб. / О. Т. Кузнєцова. – Рівне : НУВГП, 2013. – 116 с.
5. Малахова Ж. В. Здоров'яформуючі технології в процесі фізичного виховання студентів спеціальних медичних груп: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / Ж. В. Малахова. – Київ, 2013 – 24 с.
6. Методичні рекомендації до виконання тестових завдань за допомогою комп'ютерної програми студентами спецмедгруп та звільненими за станом здоров'я від практичних занять з дисципліни «Фізичне виховання» / О. Т. Кузнєцова. – Рівне : НУВГП, 2014. – 28 с.
7. Мудрік В. І. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: монографія / В. І. Мудрік, О.З. Леонов, І. В. Мудрік, А. І. Ільченко, Є. П. Козак // За ред... В. І. Мудріка. – К. : Педагогічна думка, 2010. – 192 с.
8. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання : навч. посіб. / С. І. Присяжнюк. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 504 с.
9. Рішення про реєстрацію авторського права на твір «Програма для тестування знань [Test-I]» Кузнєцова Олена Тимофіївна. Заява від 28.07.2014, №57052. Лист від 16.09.2014, №1-15/6906.
10. Інформаційне забезпечення кафедри фізичного виховання. Анонс у новинах від 22.09.2014 р. [Ел. ресурс] – Режим доступу:
11. <http://nuwm.edu.ua/kafedra-fizichnogho-vikhovannja/novini?p=2>

АНОТАЦІЇ

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ФІЗИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП

Кузнєцова О. Т.

Національний університет водного господарства та природокористування

Подана динаміка кількості студентів університету, що віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи. Представлені показники стану здоров'я та нозологій захворювань студентів за останні три роки. Окреслені напрями використання інноваційних технологій у фізичному вдосконаленні студентів.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, тестування, технології.

ВНЕДРЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС ФИЗИЧЕСКОГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНЫХ МЕДИЦИНСКИХ ГРУПП

Кузнєцова Е.Т.

Национальный университет водного хозяйства и природоиспользования

Представлена динамика количества студентов университета, включенных по состоянию здоровья в специальную медицинскую группу. Представлены показатели состояния здоровья и нозологии заболеваний студентов за последние три года. Определены направления использования инновационных технологий в физическом совершенствовании студентов.

Ключевые слова: физическое воспитание, студенты, тестирование, технологии.

INTRODUCTION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF PHYSICAL PERFECTION OF STUDENTS IN SPECIAL MEDICAL GROUPS

Kuznetsova O.

National university of Water management and Nature resources use

Dynamics of amount of university students, which are taken after the healthy state to special medical group, is given. Indicators of students' healthy state and disease nosologies over the past three years are presented. Directions of the use of innovative methods in students' physical improvement are outlined.

Keywords: physical training, students, testing, technology.